

MINISTERSTWO PRACY i POLITYKI SPOŁECZNEJ

Departament Pomocy i Integracji Społecznej

SPRAWOZDANIE

z realizacji programu Ministra Pracy i Polityki Społecznej

pt. „Powrót osób bezdomnych do społeczności”

za 2007r.

Warszawa, kwiecień 2008r.

I. Wprowadzenie

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej podjęło w 2007 roku podobnie jak w latach poprzednich działania na rzecz zabezpieczenia potrzeb osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością: osób starszych, samotnych, niezaradnych życiowo, niedostatecznie przygotowanych do okresu zimy, w tym wymagających szczególnej troski i zabezpieczenia przez służby społeczne różnorodnych usług socjalnych dla zapewnienia im podstawowych warunków egzystencji w tym trudnym okresie.

Od 2006 roku realizowany jest przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej program „Powrót osób bezdomnych do społeczności”, który jest zmodyfikowaną kontynuacją wcześniejszego programu „Bezdomność”.

II. Finanse programu

W roku 2007 zostało przekazanych na realizację programu „Powrót osób bezdomnych do społeczności” ogółem **13.150.000 zł**. Na ogólną kwotę dotacji składały się dwa komponenty finansowe:

- **5.000.000 zł** – przewidziana w części 44 – zabezpieczenie społeczne, planowana co roku w planie zadaniowo-budżetowym Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej dotacja na realizację programu „Powrót osób bezdomnych do społeczności”
- **8.150.000 zł** – **dotatkowe środki** pochodzące z rezerwy ogólnej budżetu państwa, którą dysponuje Rada Ministrów, przekazane na realizację programu „Powrót osób bezdomnych do społeczności” decyzją Ministra Finansów z dnia 9 października 2007 roku.

(Środki te przyznawane są rokrocznie, pod koniec danego roku budżetowego. Wysokość kwoty dotacji nie jest stała. W ostatnich latach kwota dodatkowej dotacji wahała się w granicach od 2 mln do 10 mln zł. Termin przekazania dotacji także nie jest stały – z reguły decyzja o przekazaniu dodatkowych środków na realizację jest podpisywana w miesiącach październik – grudzień).

Zgodnie z regułą programową Minister Pracy i Polityki Społecznej zaakceptował podział dotacji **5.000.000 zł** na dwa tory:

- a. **Tor nr 1 Regionalny – 3.000.000 zł** (60% dotacji)
- b. **Tor nr 2 Centralny – 2.000.000 zł** (40% dotacji)

- a. Środki na **Tor nr 1 Regionalny** - zostały przekazane **wojewodom**. Zadania wynikające z wdrożenia programu zostały zrealizowane przez służby organizacyjne wojewodów (wydziały polityki społecznej). Wojewodowie w trybie otwartego konkursu ofert przekazali dotacje podmiotom uprawnionym (stowarzyszeniom, fundacjom, prawnym osobom Kościoła Katolickiego i innych kościołów) na realizację programu.

Podstawą ustalenia wielkości środków na poszczególne województwa był algorytm, którego składnikami były, obliczone w roku poprzedzającym:

L – liczba ludności w danym województwie – 25% ogólnej kwoty dotacji,

Bp – liczba bezdomnych w województwie objętych pomocą stacjonarną– 35% ogólnej kwoty dotacji,

P – liczba placówek organizacji pozarządowych działających w obszarze bezdomności w województwie - 40% ogólnej kwoty dotacji.

**Podział środków dla województw - 2007r.
z uwzględnieniem podziału na 2 MODUŁY**

Lp.	Nazwa województwa	Kwota ogółem dla województwa	Kwota środków z przeznaczeniem na Moduł I (osłonowy)	Kwota środków z przeznaczeniem na Moduł II (wspierający)
1	Dolnośląskie	203 000	101 500	101 500
2	Kujawsko-Pomorskie	150 000	75 000	75 000
3	Lubelskie	146 000	73 000	73 000
4	Lubuskie	119 000	59 500	59 500
5	Łódzkie	181 000	90 500	90 500
6	Małopolskie	371 000	185 500	185 500
7	Mazowieckie	425 000	212 500	212 500
8	Opolskie	79 000	39 500	39 500
9	Podkarpackie	102 000	51 000	51 000
10	Podlaskie	50 000	25 000	25 000
11	Pomorskie	183 000	91 500	91 500
12	Śląskie	380 000	190 000	190 000
13	Świętokrzyskie	93 000	46 500	46 500
14	Warmińsko-Mazurskie	126 000	63 000	63 000
15	Wielkopolskie	254 000	127 000	127 000
16	Zachodniopomorskie	138 000	69 000	69 000
Razem:		3 000 000	1 500 000	1 500 000

b. Środki na Tor nr 2 Centralny: 10.150.000 zł

(pozostałe 2.000.000 zł dotacji + dodatkowe środki 8.150.000 zł z rezerwy celowej budżetu państwa)

Środki na Tor nr 2 Centralny zostały przekazane bezpośrednio przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej w trybie otwartego konkursu ofert dla poszczególnych organizacji pozarządowych, które złożyły stosowne oferty w formie zgodnej z ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U.Nr 64 poz.593, zm. Dz.U. Nr 99, poz.1001).

Do konkursu zgłosiło swoje oferty konkursowe **92** uprawnione podmioty. 14 ofert zostało odrzuconych. Ostatecznie zostało zaakceptowanych **78 ofert** konkursowych, w tym:

- **70 ofert – Moduł 2 wspierający** (organizacje pozarządowe o zasięgu lokalnym)
- **8 ofert – Moduł 1 osłonowy** (organizacje pozarządowe o zasięgu ogólnopolskim)

Poniższe tabele przedstawiają podział środków pomiędzy podmioty uprawnne w formie bezpośredniej przez Ministra.

**Podział środków między podmioty uprawnione, na realizację programu
"Powrót osób bezdomnych do społeczności" edycja 2007r.
Moduł II (wspierający) - w ramach toru Nr 2 (Centralnego)**

L.p.	Nazwa wnioskodawcy	adres	wnioskowana kwota dotacji	1 Przyznana dotacja	2 Dodatkowe Środki	OGÓŁEM: 1+2
1	Stowarzyszenie Domu Dziecka-Pomnika im. Dzieci Zamojszczyzny w Siedlcach	ul. Dzieci Zamojszczyzny 39 08-110 Siedlce	161 905	32 000	90 500	122 500
2	Stowarzyszenie Chrześcijańska Misja Społeczna "TEEN CHALLENGE"	Broczyna 11 77-203 Dretyń	84 000	15 000	47 000	62 000
3	CARITAS Dom Matki i Dziecka w Przemysłu	ul. Prądzyńskiego 8 37-700 Przemysł	30 000	5 000	16 800	21 800
4	Towarzystwo Interwencji Społecznej Schronisko TIS "PRZYSTAŃ" im. Św. Brata Alberta	ul. Rodziewiczówny 18b 48-303 Nysa	31 500	6 000	17 600	23 600
5	ELEOS Prawosławny Ośrodek Miłosierdzia Diecezji Białostocko-Gdańskiej	ul. Świętego Mikołaja 5 15-420 Białystok	89 000	15 000	49 700	64 700
6	CARITAS Archidiecezji Przemyskiej	ul. Kapitulna 1 37-700 Przemysł	51 616	10 000	28 800	38 800
7	Fundacja SOS Ziemi Lubelskiej	ul. Bronowicka 3 20-301 Lublin	55 100	11 000	30 800	41 800
8	Pogotowie Społeczne	ul. Bydgoska 6/7 61-123 Poznań	316 564	60 000	177 000	237 000
9	Stowarzyszenie Na Rzecz Integracji i Usamodzielnienia "Dom w Głogowie"	ul. Okrężna 21 67-200 Głogów	28 710	6 000	16 000	22 000
10	Ogólnospołeczna Fundacja Dla Dzieci Bezdomnych BETLEJEMKA	ul. Rzemieśnicza 7 62-068 Rostarzewo	37 800	7 000	21 100	28 100
11	Stowarzyszenie Penitencjarne "Patronat" oddział w Warszawie	ul. Okólnik 11/9 00-368 Warszawa	80 016	15 000	44 700	59 700
12	Stowarzyszenie Pomocy Bezdomnym	ul. Poznańska 13 lok. 5 00-680 Warszawa	48 960	9 000	27 400	36 400
13	Stowarzyszenie Pomocy Bezdomnym	ul. Poznańska 13 lok. 5 00-680 Warszawa	52 660	10 000	29 400	39 400
14	Stowarzyszenie Pomocy Bezdomnym	ul. Poznańska 13 lok. 500-680 Warszawa	69 000	13 000	38 600	51 600
15	Stowarzyszenie "AZYL" Na Rzecz Pomocy Kobietom i Dzieciom Ofiarom Przemocy	ul. Brzozowa 9 87-100 Toruń	77 300	15 000	43 200	58 200
16	Stowarzyszenie "Otwarte Drzwi"	ul. Równa 10/3 03-418 Warszawa	145 300	28 000	81 200	109 200
17	Kościół Zielonoświątkowy w Żarach Akcja Humanitarna "Życie"	ul. Podchorążych 15 68-200 Żary	14 600	3 000	8 200	11 200
18	Stowarzyszenie Integracyjne Wspólnoty Barka	Chudobczyce 27 64-423 Lubosz	59 020	12 000	33 000	45 000

19	Stowarzyszenie Pomocy "Krag" Nowe Miasto n/Wartą	ul. Poznańska 14 63-040 Nowe Miasto n/Wartą	26 600	5 000	14 900	19 900
20	Stowarzyszenie Pomocy Wzajemnej "BARKA"	ul. Krakowska 16 47-100 Strzelce Opolskie	25 000	5 000	14 000	19 000
21	Prowincja Krakowska Zgromadzenia Sióstr Albertynek Posługującym Ubogim	ul. Krakowska 19 30-199 Kraków	60 000	11 000	33 500	44 500
22	Dom Samotnej Matki im. Emilii Wojtyłowej - Archidiecezja Krakowska	ul. Sadowa 1 34-100 Wadowice	20 000	4 000	11 200	15 200
23	Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne w Kluczach	ul. Bolesławicka 23 32-310 Klucze	237 015	47 000	132 500	179 500
24	Pomorskie Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności	ul. Ks Zator Przytockiego 4 80-245 Gdańsk	174 300	35 000	97 400	132 400
25	Stowarzyszenie "Arka Nadziei"	ul. 1-go Maja 78 25-511 Kielce	40 000	8 000	22 300	30 300
26	Stowarzyszenie Pomocy "Przebudzenie"	Kol. Piaszczyce 1 97-545 Gomunice	37 000	7 000	20 700	27 700
27	Dom Wspólnoty Barka w Drezdenku	ul. Chrobrego 10 66-530 Drezdenko	171 200	34 000	95 700	129 700
28	Stowarzyszenie "Damy Radę" z siedzibą w Warszawie	ul. Puławska 41, lok.1 02-508 Warszawa	89 000	18 000	49 700	67 700
29	Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta - koło Pleszew	ul. Piaski 41 63-300 Pleszew	31 234	6 000	17 500	23 500
30	"TEEN CHALLENGE" Chrześcijańska Misja Społeczna oddział w Cieszynie	ul. Motokrosowa 24 43-400 Cieszyn	99 060	20 000	55 400	75 400
31	Zgromadzenie Małe Dzieło boskiej Opatrzności - Orioniści "Schronisko Don Orione"	ul. Witosa 46 05-200 Czarna	30 000	6 000	16 800	22 800
32	Koło Gorzowskie Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta	ul. Strażacka 66 66-400 Gorzów Wlkp.	25 304	5 000	14 100	19 100
33	Stowarzyszenie Pracowników Służb Społecznych "KRAĞ"	ul. Teatralna 26 66-400 Gorzów Wlkp.	20 000	4 000	11 200	15 200
34	Stowarzyszenie na Rzecz Bezdomnych Dom Modlitwy "AGAPE" z/s w Borowym Młynie	Borowy Młyn 22 82-420 Ryjewo	376 500	75 000	210 500	285 500
35	Stowarzyszenie Regionalny Ośrodek Socjalno-Edukacyjny "Dla Ludzi i Środowiska"	Chudobczyce 1764- 423 Lubosz	59 900	12 000	33 500	45 500
36	Stowarzyszenie Przyjaciół Człowieka "TECZA"	ul. Ocicka 4 47-400 Racibórz	54 000	11 000	30 200	41 200
37	Rzeszowskie Towarzystwo im. Sw. Brata Alberta filia w Jaśle	ul. Konopnickiej 86 38-200 Jasło	18 000	4 000	10 100	14 100
38	Caritas Diecezji Sandomierskiej	ul. Opatowska 10 27-600 Sandomierz	50 000	10 000	28 000	38 000
39	Stowarzyszenie Centrum Prewencji Narkomanii "NADZIEJA"	Wsola 6c 26-660 Jedlińsk	38 000	7 000	21 200	28 200
40	Śląska Fundacja ETOH-Błękitny Krzyż	ul. Mostowa 1 43-300 Bielsko-Biała	159 500	32 000	89 200	121 200
41	Mokotowskie Hospicjum Świętego Krzyża	ul. Magazynowa 14 02-652 Warszawa	137 140	27 000	76 700	103 700

42	Stowarzyszenie Integracji Społeczności Lokalnych "WIELKOPOMOC"	Posadowek 1 64-310 Lwówek Wlkp.	37 249	8 000	20 800	28 800
43	Krakowskie Towarzystwo Pomocy Uzależnionym	ul. Świętej Katarzyny 3 31-063 Kraków	270 595	53 000	151 300	204 300
44	Fundacja "Instytut św. Br. Alberta"	ul. Śląska 50 72-600 Świnoujście	58 900	11 000	32 900	43 900
45	Fundacja "Instytut św. Br. Alberta"	ul. Śląska 50 72-600 Świnoujście	51 000	10 000	28 500	38 500
46	Fundacja "Instytut św. Br. Alberta"	ul. Śląska 50 72-600 Świnoujście	16 000	3 000	8 900	11 900
47	Fundacja "Instytut św. Br. Alberta"	ul. Śląska 50 72-600 Świnoujście	52 000	10 000	29 100	39 100
48	Fundacja "Instytut św. Br. Alberta"	ul. Śląska 50 72-600 Świnoujście	37 500	7 000	21 000	28 000
49	Fundacja "Instytut św. Br. Alberta"	ul. Śląska 50 72-600 Świnoujście	21 000	5 000	11 800	16 800
50	Dom Zakonny Małe Dzieło Boskiej Opatrzności - Orioniści w Łazniewie	Łazniew, Al. Księża Orionistów 1 05-870 Błonie	54 000	10 000	30 200	40 200
51	"Nadzieja" Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Chorym Uzależnionym od Alkoholu	ul. Abramowicka 2F 20-442 Lublin	60 000	11 000	33 500	44 500
52	Stowarzyszenie Pomoc Nieuleczalnie Chorym i Bezdomnym "Pro Bono"	Gałowo 24 78-400 Szczecinek	78 000	15 000	43 600	58 600
53	Bractwo Miłosierdzia im. św. Brata Alberta	ul. Zielona 3 20-082 Lublin	202 200	38 000	113 000	151 000
54	Dom Samotnej Matki im. Św. S. Faustyny powadzony przez Zgromadzenie Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia	Kiekrz, ul. Kierska 10 62-090 Rokietnica	100 000	19 000	55 900	74 900
55	Fundacja "Domy Wspólnoty Chleb Życia"	ul. Łopuszańska 17 02-220 Warszawa	17 200	5 000	9 600	14 600
56	Stowarzyszenie Pomocy "LUDZIE LUDZIOM"	ul. Reymonta 1050-225 Wrocław	25 000	5 000	14 000	19 000
57	Stowarzyszenie Centrum Pomocy "PANACEUM"	Graby 14 97-540 Gidle	30 000	6 000	16 800	22 800
58	Stowarzyszenie Abstynentów "GRANICA"	ul. Graniczna 2/4 95-200 Pabianice	20 000	4 000	11 200	15 200
59	Stowarzyszenie na Rzecz Pomocy Społecznej w Augustowie	ul. Wojska Polskiego 1 16-300 Augustów	14 600	5 000	8 200	13 200
60	Stowarzyszenie Osób Działających w Zakresie Pomocy Społecznej "Ad Astram" w Dębicy	ul. Mościckiego 26 39-200 Dębica	51 000	10 000	28 500	38 500
61	Stowarzyszenie "Arka Nadziei"	ul. 1-go Maja 78 25-511 Kielce	40 500	8 000	22 600	30 600
62	Stowarzyszenie "EMAUS"	Kreżnica Jara 498 20-515 Lublin	58 267	11 000	32 600	43 600
63	Stowarzyszenie NOWA SZANSA w Zamościu	ul. Św. Piątka 24 22-400 Zamość	66 704	13 000	37 300	50 300
64	Stowarzyszenie Pomocy Wzajemnej "Być Razem"	ul. Ks. Janusza 3 43-400 Cieszyń	103 098	20 000	57 600	77 600
65	Stowarzyszenie Feniks	ul. Zamknięta 5 71-831 Szczecin	60 300	11 000	33 700	44 700
66	Wspólnota Chleb Życia	ul. Łopuszańska 17 02-220 Warszawa	30 064	8 000	16 800	24 800

67	Wspólnota Chleb Życia	ul. Łopuszańska 17 02-220 Warszawa	40 900	8 000	22 900	30 900
68	Wspólnota Chleb Życia	ul. Łopuszańska 17 02-220 Warszawa	29 064	6 000	16 200	22 200
69	Wspólnota Chleb Życia	ul. Łopuszańska 17 02-220 Warszawa	21 639	5 000	12 100	17 100
70	ITAKA Centrum Poszukiwań Ludzi Zaginionych	ul. Śliska 52 00-826 Warszawa	52 000	10 000	29 100	39 100
Razem:			5 110 584	1 000 000	2 857 000	3 857 000

**Podział środków między podmioty uprawnione, na realizację programu
"Powrót osób bezdomnych do społeczności" edycja 2007r.
Moduł I (osłonowy) - w ramach toru Nr 2 (Centralnego)**

Lp.	Nazwa wnioskodawcy	adres	wnioskowana kwota dotacji	1 Przyznana dotacja	2 Dodatkowe Środki	OGÓŁEM: 1+2
1	Polski Komitet Pomocy Społecznej Rada Naczelna	ul. Wiejska 18 lok. 20 00-490 Warszawa	1 012 060	165 000	686 100	851 100
2	Polski Czerwony Krzyż Zarząd Główny	ul. Mokotowska 14 00-561 Warszawa	764 057	80 000	513 000	593 000
3	Fundacja Tarkowskich Herbu Klamry	ul. Marszałkowska 66 m.2 00-545 Warszawa	490 500	50 000	200 000	250 000
4	CARITAS Polska	Skwer Ks. Kard. S. Wyszyńskiego 9 01-015 Warszawa	3 146 831	255 000	2 091 300	2 346 300
5	Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta - Zarząd Główny	ul. H. Kołłątaja 26A 50-007 Wrocław	870 000	165 000	592 600	757 600
6	Stowarzyszenie Solidarni "PLUS" Zarząd Główny	Wandzin 1 77-323 Polnica	285 400	70 000	210 700	280 700
7	Stowarzyszenie MONAR	ul. Nowolipki 9b 00-681 Warszawa	1 227 562	165 000	828 000	993 000
8	Stowarzyszenie Pomocy Bliźniemu "Mar-Kot"	ul. Głogowska 290 60-104 Poznań	245 000	50 000	171 300	221 300
Razem:			8 041 410	1 000 000	5 293 000	6 293 000

Moduł II - Tor Nr 2	5 110 584	1 000 000	2 857 000	3 857 000
Moduł I – Tor Nr 2	8 041 410	1 000 000	5 293 000	6 293 000
OGÓŁEM:	13 151 994	2 000 000	8 150 000	10 150 000

Według zestawienia na dzień 2 kwietnia 2008 r nastąpiły zwroty środków:

- z Toru Nr 1 Regionalnego **6 230,21 zł**
  - z Toru Nr 2 Centralnego, Moduł 1 **458,40 zł**
  - z Toru Nr 2 Centralnego, Moduł 2 **5 558,37 zł**
- Razem: 12 246,98 zł**

Ponadto jedna z organizacji pozarządowych zrezygnowała z dotacji w kwocie ogółem **14 600 zł** (5 000 dotacja + 9 600 środki dodatkowe)

Ogółem z kwoty przekazanych na realizację programu „Powrót osób bezdomnych do społeczności”:	13 150 000,00 zł
nie wykorzystano:	-12 246,98 zł - zwroty -14 600,00 zł - rezygnacja z dotacji
Ostatecznie wykorzystano na realizację programu „Powrót osób bezdomnych do społeczności”:	13 123 153,02 zł

III. Realizacja programu

Środki na realizację programu „Powrót osób bezdomnych do społeczności” zostały wykorzystane na:

- finansowanie opłat stałych, związanych z bieżącą działalnością placówek, takich jak: należności za czynsz, nośniki energii i ciepła, dostawę wody, odprowadzanie ścieków, opłaty telekomunikacyjne i inne,
- zakup żywności oraz urządzeń do jej gromadzenia, przetwarzania, przechowywania i wydawania,
- zakup drobnego sprzętu i wyposażenia, odzieży, środków czystości i higieny osobistej,
- zakup środków opatrunkowych i w uzasadnionych przypadkach leków,
- specjalistyczne prace adaptacyjne i remontowe,
- płace dla personelu zabezpieczającego właściwe wykonanie zleconego zadania,
- zakup i montaż urządzeń i narzędzi służących nabywaniu kwalifikacji zawodowych przez świadczeniobiorców oraz finansowanie szkoleń zawodowych dla tych osób,
- inne niezbędne i uzasadnione opłaty służące realizacji zakładanych celów.

Zakres rzeczowy środków wydatkowanych przez podmioty uprawnione korzystające z dotacji przekazanych **za pośrednictwem wojewodów**, przedstawia poniższe zestawienie.

1- opłaty stałe, w tym czynsz, energia, woda, opłaty telekom.	0%-49%
2- żywność oraz urządzenia do jej gromadzenia	0%-46%
3- zakup drobnego sprzętu i wyposażenia	2%-22%
4- odzież	0%-17%
5- środki czystości i higieny osobistej	1%-14%
6- zakup środków opatrunkowych i w uzasadnionych przypadkach leków	0%-7%
7- specjalistyczne prace adaptacyjne i remontowe	0%-27%
8- płace dla personelu zabezpieczającego właściwe wykonanie zadania	0%-27%
9- zakup i montaż urządzeń i narzędzi służących nabywaniu kwalifikacji zawodowych przez świadczeniobiorców oraz finansowanie szkoleń zawodowych dla tych osób	0%-40%

10- inne niezbędne i uzasadnione opłaty służące realizacji zakładanych celów	0%-35%
--	--------

Z informacji uzyskanych od Wydziałów Polityki Społecznej Urzędów Wojewódzkich wynika, że w ramach **Toru 1 - Regionalnego** zrealizowano następujące zadania:

1. Liczba osób, którym udzielono pomocy w tym: ▪ Kobiety ▪ Mężczyźni ▪ Dzieci	83 804 19 059 53 322 11 423
2. liczba bezdomnych skierowanych do placówek pomocowych przez OPS	11 646
3. Liczba osób uczestnicząca w aktywnych programach rynku pracy	1 021
4. liczba lokali socjalnych lub mieszkań przekazanych przez samorząd gminny dla bezdomnych	240
5. liczba osób objętych indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności	2 940
6. liczba osób usamodzielnionych	1 203

W trakcie realizacji programu „Powrót osób bezdomnych do społeczności” placówki świadczące pomoc osobom bezdomnym udzielały osobom potrzebującym pomoc polegającą na:

- zabezpieczeniu noclegu, wyżywienia, środków higieny i odzieży,
- udzielaniu pomocy medycznej i sanitarnej,
- pomocy w uzyskaniu miejsc w domach pomocy społecznej,
- pomocy w uzyskaniu świadczeń z zabezpieczenia społecznego, w tym z pomocy społecznej, oraz świadczeń rentowych i emerytalnych,
- pomocy w wyrabianiu lub odtwarzaniu dokumentów osobistych.
- poszukiwaniu stałych miejsc zamieszkania,
- wspieraniu uzyskania meldunku,
- udzielaniu pomocy w rozwiązywaniu problemów rodzinnych,
- pomocy w nawiązaniu zerwanych stosunków rodzinnych, powrotu do rodziny,
- umożliwieniu i pomocy w leczeniu uzależnień,
- udzielaniu pomocy prawnej,
- pomocy w zagospodarowaniu osobom usamodzielniającym się,
- pomocy w poszukiwaniu miejsc pracy,
- tworzeniu warunków do pracy na terenie placówki, poprzez organizowanie warsztatów stolarskich, mechanicznych, poligraficznych itp. - terapia przez pracę oraz przekwalifikowywania zawodowego (np. model Szkoły Kofeoda),
- aktywizacji społecznej i zawodowej osób bezrobotnych i zagrożonych eksmisją i bezdomnością,

- rozwijaniu indywidualnych umiejętności,
- pomocy w uzyskaniu orzeczenia o ustaleniu stopnia niepełnosprawności,
- umożliwieniu udziału w imprezach o charakterze kulturalnym,
- rozwijaniu zainteresowań twórczych i zawodowych,
- nauki systematyczności i obowiązkowości,
- wyprowadzaniu z izolacji społecznej,
- zapewnieniu pomocy i wsparcia pedagogicznego dla dzieci,
- udzielaniu pomocy psychologicznej mającej na celu: przywracanie godności ludzkiej, naukę przebywania w zbiorowiskach ludzkich, odtwarzanie kapitału społecznego (współpraca, pomoc wzajemna),
- przystosowaniu do życia na wolności w społeczeństwie, oraz przestrzegania obowiązujących norm w odniesieniu do byłych więźniów, nauka zaspokajania potrzeb w sposób aprobowany społecznie.

Podczas realizacji programu współdziałały ze sobą następujące organy administracji publicznej i instytucje: urzędy wojewódzkie, urzędy marszałkowskie, urzędy miejskie, powiatowe centra pomocy rodzinie, ośrodki pomocy społecznej, rady sołeckie i osiedlowe, organizacje pozarządowe: stowarzyszenia, fundacje, prawne osoby kościelne oraz policja, straż miejska, szkoły podstawowe, ośrodki opiekuńczo - wychowawcze, domy pomocy społecznej, spółdzielnie mieszkaniowe, PKP, zakłady karne, kuratorzy sądowi, straż pożarna, nadzór budowlany, Biuro ds. Narkomanii.

IV. Wybrane „Dobre praktyki” w 2007 r.

Poniżej przedstawiamy kilka wybranych organizacji, których działalność w 2007r w obszarze udzielania pomocy dla osób bezdomnych ze wszech miar zasługuje na wyróżnienie:

- **Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta, Zarząd Główny, ul. H. Kollątaja 26A, 50-007 Wrocław**

Celem Towarzystwa jest niesienie pomocy osobom bezdomnym i ubogim – w duchu Patrona św. Brata Alberta.

Towarzystwo pomaga głównie bezdomnym mężczyznom, ale także bezdomnym kobietom, samotnym matkom, ofiarom przemocy, dzieciom z rodzin ubogich, osobom starszym i schorowanym, więźniom.

Towarzystwo działa od 1981r. Obecnie prowadzi m. in.:

- ✓ 77 placówek udzielających potrzebującym noclegu
- ✓ 14 kuchni i jadalni (które wydają ok. 3000 posiłków dziennie)
- ✓ powstają nowe placówki, których zadaniem jest aktywizacja podopiecznych – głównie zawodowa

W konkursie Ministra Pracy i Polityki Społecznej „Powrót osób bezdomnych do społeczności” placówki Towarzystwa realizowały m. in. następujące zadania:

- ✓ zapewnienie podstawowych potrzeb bytowych (nocleg, wyżywienie, pomoc lekarska)
- ✓ praca socjalna
- ✓ pomoc psychologiczna, pedagogiczna, prawna
- ✓ pomoc w leczeniu uzależnień
- ✓ pomoc osobom poszukującym pracę

- ✓ mężczyźni, którzy wykazują wolę powrotu do samodzielnego życia i uzyskali stałe źródło utrzymania mają możliwość zamieszkania w hostelach, mieszkaniach adaptacyjnych i treningowych

- **Ogólnospoleczna Fundacja Dla Dzieci Bezdomnych BETLEJEMKA, ul. Rzemieślnicza 7, 62-068 Rostarzewo**

Misją Fundacji jest pomoc bezdomnym kobietom, ciężarnym, matkom i dzieciom w sytuacji kryzysowej.

Fundacja prowadzi Dom Matki i Dziecka BETLEJEMKA - w którym mamy i ich dzieci w urokliwym wiejskim klimacie mogą powracać do równowagi psychicznej. Mieszkanki Domu to kobiety z różnymi dysfunkcjami, których dotknął problem alkoholowy, przemoc, bezrobocie, niepełnosprawność.

Fundacja - poza zapewnieniem im całodobowego pobytu i utrzymania, prowadzi różne formy oddziaływań socjo- i psychoterapeutycznych, które uczą podopieczne samodzielnie rozwiązywać trudne sytuacje życiowe. Prowadzone są zajęcia przygotowujące do prowadzenia gospodarstwa domowego, opieki nad dzieckiem a także kursy przygotowania zawodowego, kursy komputerowe itp.

Fundacja pomaga usamodzielnić się, znaleźć pracę i uzyskać przydział do mieszkań socjalnych.

Równolegle Fundacja prowadzi budowę budynku, w którym będzie mogła wkrótce udostępnić swym podopiecznym 40 lokali socjalnych.

- **Dom Samotnej Matki im. Emilii Wojtyłowej w Wadowicach, ul. Sadowa1, 34-100 Wadowice**

Celem działalności Domu Samotnej Matki im. Emilii Wojtyłowej w Wadowicach jest ochrona macierzyństwa, wszechstronna pomoc matce i dziecku, które z różnych przyczyn znajdują się w kryzysowych sytuacjach życiowych, aktywacja społeczna i zawodowa kobiet oraz pomoc w usamodzielnieniu, a także przeciwdziałanie patologii i przemocy w rodzinie.

Dom zapewnia 30 miejsc stałego pobytu, w pokojach jedno i dwuosobowych. Kobiety i dzieci korzystają z całodobowej opieki i utrzymania. Otrzymują pomoc psychologiczną, wychowawczą, pomoc prawną, pomoc w znalezieniu pracy i mieszkania, uzupełnieniu wykształcenia.

Podjęmowana jest terapia przez pracę.

Z ogólnej kwoty dotacji (15 200 zł) jaką Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej przyznało dla Domu Samotnej Matki im. Emilii Wojtyłowej - 100% środków zostało wykorzystane na bezpośrednią pomoc dla mieszkanek. Przyznane środki zostały wydatkowane w sposób racjonalny i celowy, co świadczy o gospodarności i umiejętnościach organizacyjnych osób kierujących działalnością Domu.

Przedstawione powyżej podmioty zostały wyróżnione nagrodą Ministra Pracy i Polityki Społecznej za działalność w 2007 roku - w obszarze Aktywnych Form Pomocy.

Na wyróżnienie zasługują także podmioty:

- **CARITAS Polska, Skwer Ks. Kard. S. Wyszyńskiego 9, 01-015 Warszawa**

Caritas Polska koordynuje działalność 44 autonomicznych Caritas Diecezjalnych w Polsce (42 Caritas Diecezjalne obrządku Kościoła Rzymskokatolickiego i 2 Caritas Diecezjalne obrządku Greckokatolickiego). Caritas Polska jest członkiem Caritas Internationalist i Caritas Europa.

Caritas Polska organizuje pomoc doraźną i rozwojową na terenie Polski i za granicą. W konkursie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w 2007 roku, wzięły udział 25 oddziały Caritas Polska. Placówki Caritas Polska udzielały wszechstronną pomoc osobom z różnych względów zagrożonych bezdomnością, w tym zapewniały m.in.:

- ✓ całodobowy pobyt i utrzymanie
- ✓ pomoc socjalną
- ✓ kursy przygotowania zawodowego
- ✓ tworzenie i promowanie Indywidualnych Programów Wychodzenia z Bezdomności

▪ **Przytulisko Św. Brata Alberta dla bezdomnych Kobiet, prowadzone przez Zgromadzenie Sióstr Albertynek Posługujących Ubogim, ul. Malborska 64 b, 50-646 Kraków**

Przytulisko świadczy pomoc osłonową na rzecz bezdomnych kobiet i dzieci. Zapewnia im całodobowy pobyt i utrzymanie. Pomaga w rozwiązywaniu problemów, które wyłączyły kobiety z prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie.

Z podopiecznymi podpisywane są Kontrakty, Indywidualne Programy Wychodzenia z Bezdomności.

Zapewniona jest pomoc prawna, psychologiczna, lekarska.

Kobiety realizują w Przytulisku „program przygotowania zawodowego w miejscu pracy”

W okresie sprawozdawczym:

- ✓ ok. 200 osób znalazło schronienie w Przytulisku, dziennie ok. 45-50 osób.
- ✓ 500 osób skorzystało z pomocy doraźnej, w formie ciepłego posiłku, suchego prowiantu, odzieży, pomocy pielęgniarstwa, udostępnienia łaźni (dziennie ok. 50-150 osób)

Z ogólnej kwoty dotacji (44 500 zł) jaką Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej przyznało dla Przytuliska Św. Brata Alberta - 100% środków zostało wykorzystane na bezpośrednią pomoc dla podopiecznych Przytuliska.

Przytulisko działa zgodnie z charyzmatem św. Brata Alberta, którego celem nadrzędnym jest ukazanie sensu życia i przywrócenie ludzkiej godności

V. Ocena skali zjawiska bezdomności

Tegoroczna zima 2007/2008 była dość łaskawa dla bezdomnych. Nie występowały skrajnie niskie temperatury ani szczególnie ciężkie mrozy. Placówki świadczące usługi noclegowe dla osób bezdomnych nie były przepełnione. Wiele placówek dysponowało także wolnymi miejscami noclegowymi. Mimo to zima 2007/2008 znowu zebrała swoje gorzkie żniwa. Kilkadziesiąt ludzi w Polsce umarło w wyniku wychłodzenia.

Jak wynika ze sprawozdań nadesłanych przez Wydziały Polityki Społecznej Urzędów Wojewódzkich - skala bezdomności na terenie przeważającej części obszaru Polski utrzymuje się na poziomie dotychczasowym lub nieznacznie wzrasta.

W stosunku do roku ubiegłego nasila się jednak znacząco problem ubóstwa i zagrożenia bezdomnością. Zwiększa się ilość osób skrajnie ubogich (żyjących poniżej minimum socjalnego) i zagrożonych bezdomnością ze względu na eksmisje, wysokie koszty eksploatacji i utrzymania mieszkań, samotność (osoby starsze opuszczone przez młodsze pokolenie, które wyemigrowało w poszukiwaniu pracy za granicą), rozpad rodziny, przemoc, niepełnosprawność. Zaobserwowano wzrost liczby matek samotnie wychowujących dzieci. Wzrosła liczba osób młodych, korzystających z usług, które przemieszczają się bądź przybywają do miast z zamiarem znalezienia pracy.

VI. Przeszkody napotkane podczas realizacji programu:

Realizatorzy programu „Powrót osób bezdomnych do społeczności” zgłaszali następujące problemy jakie napotkali w trakcie realizacji swych zadań:

- Brak stabilizacji finansowej organizacji.
Organizacje nie wiedzą na ile konkretnie środków finansowych mogą „ogółem” liczyć ze strony Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.
(Finanse konkursu: stała, określona kwota **dotacji** w pierwszej turze konkursu „plus” **dodatkowe środki** pochodzące z rezerwy ogólnej budżetu państwa - których wielkość jest trudna do wcześniejszego przewidzenia - w drugiej turze konkursu).
W związku z tym organizacjom trudno jest racjonalnie zaplanować swoje wydatki.
- okres trwania programu jest zbyt krótki (w ciągu kilku miesięcy trwania programu trudno jest realizować zadania, które wymagają długotrwałego oddziaływania na osobę bezdomną np. realizacja indywidualnego programu wychodzenia z bezdomności),
- brak w gminach programów budownictwa socjalnego, co powoduje m.in. brak mieszkań socjalnych dla osób rokujących duże szanse na wyjście z bezdomności oraz dla ludzi zagrożonych bezdomnością (np. poprzez eksmisje z dotychczasowych mieszkań),
- brak współpracy z lokalnym samorządem w zakresie zapewnienia potrzeb mieszkaniowych,
- niekorzystne przepisy prawne dla darczyńców, co utrudnia pozyskiwanie darmowej żywności i innej pomocy,
- brak chęci zmiany dotychczasowego trybu życia przez samych bezdomnych (m.in. wyjścia z nałogu), bezsilność w nakłanianiu „bezdomych z wyboru” do zgłoszenia się do placówek pomocy społecznej.

Służby podległe wojewodom zgłaszały postulaty dotyczące w szczególności:

- Przekształcenia formuły rocznej programu „Powrót osób bezdomnych do społeczności” w **program wieloletni**, dający możliwość gwarancji finansowych, a tym samym zapewniający stabilność planowania działań wobec osób bezdomnych
- Finansowania zadań nie tylko w okresie kilku miesięcy jesiennych – do 31 grudnia danego roku, ale także w równie ciężkim okresie zimowym: styczeń – marzec roku następnego, kiedy to nadal występują równie trudne warunki atmosferyczne

VII. Wnioski, propozycje zmian w formule programu

Co roku z rezerwy ogólnej budżetu państwa na realizację programu „Powrót osób bezdomnych do społeczności” przekazywane są **dodatkowe środki** w wysokości częstokroć dużo wyższej - niż te które zarezerwowane są w planie zadaniowo-budżetowym Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Środki te przekazywane są dopiero pod koniec roku (w miesiącach październik-grudzień). Każdorazowo środki te mogą być innej wysokości. Trudno więc w formule konkursu realizowanego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej z góry określić na jakie konkretnie dofinansowanie organizacje biorące udział w konkursie mogą liczyć.

Organizacje pozarządowe realizujące zadania zlecone przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej często musiały zużytkować otrzymane dodatkowe środki w drastycznie krótkim czasie mimo, że w stosunku do 2006 roku okres dysponowania środkami przydzielonymi był dłuższy niż w poprzednim roku (w 2006 roku organizacje miały na to tylko kilka dni).

W roku 2007 (podobnie jak w latach poprzednich) - ze względu na znaczącą rolę tych właśnie „**dodatkowych środków**” w finansach programu, konkurs w ramach programu „Powrót osób bezdomnych do społeczności” **Tor nr 2 Centralny**, był przeprowadzony w dwóch turach.

- W pierwszej turze zostało wytypowanych 78 organizacji które miały otrzymać dofinansowanie na zadania zlecone przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Otrzymały one częściowe dofinansowanie na wykonywane zadania z zarezerwowanej w **planie zadaniowo-budżetowym Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej** dotacji na realizację programu - **2 000 000 zł** (z ogólnej kwoty **5 000 000 zł**. Pozostałe 3 mln zł zostały przekazane wojewodom w ramach Toru Nr 1 Regionalnego).
- W drugiej turze - te same organizacje otrzymały drugą pulę **środków z rezerwy ogólnej budżetu państwa (8 150 000 zł)**, która została przekazana decyzją Ministra Finansów z dnia 9 października 2007r.

Ogólnie w ramach konkursu realizowanego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej **Tor Nr 2 Centralny** – 78 wybranych organizacji wnioskowało o dofinansowanie w wysokości **13 151 994** – otrzymało natomiast (w ramach dwóch dotacji) - **10 135 400 zł**. (10 150 000 zł „minus” 14 600 zł - rezygnacja z dotacji przez jedną z organizacji) co stanowiło 77% zgłoszonych potrzeb.

Poniżej zamieszczamy zestawienie, które obrazowo przedstawia sposób finansowania programu „Powrót osób bezdomnych do społeczności” w latach 2004-2007:

Rok	Planowana co roku w planie zadaniowo-budżetowym Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej dotacja na realizację programu	Dodatkowe środki pochodzące z rezerwy ogólnej budżetu państwa, którą dysponuje Rada Ministrów, przekazywane rokrocznie decyzją Ministra Finansów	Data podpisania przez Ministra Finansów decyzji o dodatkowych środkach na program	RAZEM:
2004	5 000 000	2 790 000		7 790 000
2005	5 000 000	3 000 000	8 listopada 2005 r	8 000 000
2006	5 000 000	10 000 000	29 listopada 2006r	15 000 000
2007	5 000 000	8 150 000	9 października 2007r	13 150 000
ŚREDNIA:				10 985 000

Analiza danych zamieszczonych w powyższym zestawieniu potwierdza wcześniej postawioną tezę że kwoty „dodatkowych środków” z rezerwy ogólnej budżetu państwa, często przewyższają kwotę dotacji zarezerwowaną na poszczególne lata na realizację programu „Powrót osób bezdomnych do społeczności” w planach zadaniowo-budżetowych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

W świetle powyższych przesłanek, wydaje się celowe podjęcie w najbliższym okresie działań mających na celu:

- przekształcenie programu „Powrót osób bezdomnych do społeczności” w **program wieloletni**.
- **zwiększenie** od 2009 roku w planie zadaniowo-budżetowym Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej kwoty planowanej dotacji na realizację programu „*Powrót osób bezdomnych do społeczności*” do wysokości uwzględniającej minimum średnią wielkość „rezerwy” z ostatniego 4-letniego okresu. Szacunkowo ocenia się, że kwota planowanej dotacji rocznej na program winna wynosić ca. **14.000.000 zł**.

Realizacja przedstawionych propozycji pozwoliłaby na bardziej racjonalne gospodarowanie środkami przeznaczonymi na wykonanie programu „Powrót osób bezdomnych do społeczności”.

Inne zalety proponowanych rozwiązań:

- z góry wiadomo jakie konkretnie środki są do dyspozycji organizatorów konkursu i jakie kwoty można przekazać organizacjom realizującym zadania zlecone przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
- konkurs może być przeprowadzony w jednej turze, czyli organizacje dostają w danym roku tylko jedną dotację na realizowanie usług dla bezdomnych, w związku z tym mniej jest czasochłonnych procedur związanych np. z zawieraniem dodatkowych aneksów do wcześniej zawartych umów, czy przekazywaniem dodatkowych kwot na konta organizacji.
- organizacje pozarządowe świadczące usługi na rzecz osób bezdomnych mają więcej czasu na realizację swych zobowiązań, mogą więc podejmować bardziej celowe i racjonalne działania

Obecnie w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej rozpoczynają się prace nad opracowaniem projektu „Krajowej Strategii Przeciwdziałania Bezdomności i Rozwoju Budownictwa Socjalnego”, który winien się stać w najbliższej przyszłości dokumentem obrad Rady Ministrów. Celem tej inicjatywy jest wskazanie najważniejszych priorytetów działań w okresie 2008-2015, jakie powinny zostać podjęte przez administrację rządową, samorządową oraz III sektor, dla likwidacji przyczyn bezdomności. Ponieważ obecnie większość placówek świadczących usługi wobec osób bezdomnych prowadzona jest przez organizacje pozarządowe, a obowiązek udzielania pomocy osobom bezdomnym spoczywa na samorządzie gminy, koniecznym będzie wypracowanie między innymi:

- a) Wzorów porozumień dla gmin i organizacji pozarządowych na prowadzenie zadań zleconych
- b) Standardów świadczenia usług wobec osób bezdomnych.

Jednocześnie, likwidowanie przyczyn bezdomności wiąże się z problematyką rozwoju szeroko pojmowanego budownictwa socjalnego. Z tego też względu w dokumencie „Krajowa Strategia Przeciwdziałania Bezdomności i Rozwoju Budownictwa Socjalnego” wskazane zostaną kierunki koniecznych działań koordynujących działalność różnych instytucji i organizacji.

Opracowała
Iwona Rogozińska
Departament Pomocy i Integracji Społecznej
MPiPS